

Helft varkensbedrijven kampt met staartbijten

Ongeveer de helft van alle gangbare en biologische varkenshouders hebben op hun bedrijf te maken met staartbijten bij gespeende biggen of vleesvarkens. Op fokbedrijven ligt dit percentage zelfs nog iets hoger. Dit blijkt uit de resultaten van een telefonische enquête van het LEI en Wageningen UR Livestock Research, in opdracht van het ministerie van LNV. De enquête maakt onderdeel uit van het onderzoekstraject met als doel om verantwoord om te gaan met varkens die gecoupeerde dan wel lange(re) staarten hebben.

Johan Zonderland
Wageningen UR Livestock Research
Carolien de Lauwere
Wageningen UR LEI
Marc Bracke
Wageningen UR Livestock Research

Uit een eerste analyse van de gegevens van een telefonische enquête onder gangbare varkenshouders (aantal: 464), biologische varkenshouders (33) en varkensbedrijven die fokmateriaal leveren (23), bleek dat op 45 tot 65 procent van de bedrijven weleens staartbijten voorkomt, zelfs bij gecoupeerde varkens. Daar staat tegenover dat er dus ook behoorlijk wat bedrijven zijn die geen last hebben van staartbijten.

Gangbare varkensbedrijven

Op gangbare varkensbedrijven worden de staarten op jonge leeftijd kort gecoupeerd, maar desondanks geven veel bedrijven aan last te hebben van staartbijten (figuur 1). Van de bedrijven waar staartbijten wel wordt opgemerkt, geeft het grootste deel van de varkenshouders aan dat dit bij 1 tot 5 procent van dieren voorkomt, enkele bedrijven melden zelfs percentages boven 20 procent. Het lijkt daarbij niet uit te maken om

welk type bedrijf (gesloten bedrijf, vermeerderingsbedrijf, vleesvarkensbedrijf of fokbedrijf) het gaat. Ook een gangbare of biologische bedrijfsvoering lijkt geen verschil te maken.

Fokbedrijven

Op fokbedrijven lijkt er wat meer staartbijten te worden waargenomen dan op andere gangbare bedrijven (figuur 1), hoewel de opgroeicondities voor gelten bestemd voor de zeughouderij vaak vergelijkbaar zijn met die van vleesvarkens op gangbare bedrijven. Bij fokgelten worden de staarten echter vaak tot ongeveer de helft (in plaats van helemaal) gecoupeerd. Bovendien worden gelten soms wat in hun voeropname beperkt. Dit kan er aan bijgedragen hebben dat er meer staartbijten lijkt te worden waargenomen op fokbedrijven. Van de fokbedrijven geeft 24 procent aan dat 5 tot 10 procent van hun dieren lijden aan staartbijten. Dit kan belangrijke economische gevolgen hebben, omdat dieren met beschadigde staarten vaak niet als fokgelt

Staatbijten, een complex probleem

Staatbijten is een complex probleem en vele factoren kunnen het ontstaan van staartbijten beïnvloeden. Het ontbreken van effectief afleidingsmateriaal, beperkte ruimte, een minder goed klimaat en een suboptimale gezondheid zijn enkele van een lange lijst met factoren die staartbijten in de hand kunnen werken. Het ontstaan van staartbijten is dan ook moeilijk voorspelbaar en als het optreedt zijn de economische consequenties voor de varkenshouder groot (extra arbeid, minder groei, verlaagde opbrengst). Dit is de reden dat veel varkenshouders terughoudend zijn om de staart van hun varkens er in zijn geheel aan te laten zitten.

Artikelenreeks over staartbijten

Dit is het eerste artikel uit een geplande reeks artikelen over de oorzaken, effecten en preventie van staartbijten onder varkens en hoe varkenshouders hier tegenaan kijken. Dit is onderdeel van het project 'Verantwoord omgaan met varkensstaarten' gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Iedereen die op de hoogte gehouden wil worden over dit project, kan een e-mail sturen naar: marc.bracke@wur.nl.

GECOUPÉERD

Ondanks couperen komt toch op veel bedrijven staartbijten voor.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

INTACT

Een intacte staart op een biologisch bedrijf. alle 'extra's' voor dierenwelzijn kunnen staartbijten niet volledig voorkomen.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

verkocht kunnen worden en daardoor veel minder opbrengen.

Biologische varkensbedrijven

In tegenstelling tot gangbaar gehouden varkens, mogen biologische varkens niet worden gecoupeerd en hebben ze meer ruimte, een buiten-uitloop en stro. Dit is in de praktijk blijkbaar onvoldoende om staartbijten volledig te voorkomen, want bijna de helft van de ondervraagde

biologische bedrijven geeft aan weleens last te hebben van staartbijten (figuur 1). Net als de gangbare varkenshouders geven de meeste biologische varkenshouders die te maken hebben met staartbijten aan dat dit bij 1 tot 5 procent van hun dieren voorkomt.

Probleem voor varkenshouders?

Om te achterhalen in hoeverre varkenshouders staartbijten als probleem ervaren, werd hen aan

het begin van de enquête – voordat dieper werd ingegaan op staartbijten en staartcouperen – gevraagd wat voor hen de belangrijkste welzijnsproblemen in de varkenshouderij zijn. Van de ondervraagde gangbare varkenshouders gaf 14,9 procent aan dat er geen welzijnsproblemen zijn. Van de welzijnsproblemen die genoemd werden, werd 'bijten' het vaakst genoemd; door 8,0 procent van de respondenten. 'Gebrek aan ruimte' en 'ziektedruk' werd ook regelmatig genoemd (door respectievelijk 7,6 procent en 6,8 procent van de respondenten). Onder 'bijten' werd staartbijten, bijten aan oren van andere dieren, bijten aan de poten, vormen van kannibalisme of een combinatie hiervan bedoeld. In totaal wordt binnen deze categorie 25 keer (62,5 procent) specifiek staartbijten en 15 keer (37,5 procent) specifiek oorbijten genoemd.

Figuur 1

Frequentieverdeling van staartbijten op gangbare en biologische varkensbedrijven.

